

Sjónaukinn. Horft til framtíðar: Fólk og fjölskyldur í fyrirrúmi.

Háskólinn á Akureyri 16. og 17. maí 2023

Fjölskyldan um borð – börn og fullorðnir sem aðstandendur

Eydís Kristín Sveinbjarnardóttir,

RN, MSN, PhD

Dósent Hjúkrunar- og

ljósmóðurfræðeild HÍ og gestadósent við HA

Mynd Sigurlaug Thorarensen

Fjölskyldur, Geðhjúkrun og Stefnur

Alþjóðaráð hjúkrunarfræðinga (ICN)

Alþjóðlegu
fjölskylduhjúkrunarsamtökin (IFNA)

Bandarísku geðhjúkrunarsamtökin
(APNA)

Evrópusamtök
geðhjúkrunarfræðinga (Horatio)

Fagdeild geðhjúkrunarfræðinga
(FÍH)

Áslaug Thorlacius – Veggmynd á Kleppi

Fjölskyldur og Geðsjúkdómar

Frá miðri nítjándu öld fram til eftir seinni heimsstyrjaldar lágu fjölskyldur undir ásökunum fyrir geðsjúkdómi fjölskyldumeðlims. Hugtakið “schizophrenic mother” varð til (Frieda Fromm-Reichmann 1948). Afleiðingar þessa viðhorfs: Fordómar og þjáning fjölskyldna.

Upp úr 1950 komu fram fyrstu frumkvöðlarnir í fjölskyldumeðferðarfræðum sem byggðu á kerfakenningum (family systems theory). Murrey Bowen geðlæknir sá fjölskylduna sem tilfinningakerfi þar sem veikindi hafa áhrif á alla í fjölskyldunni. Afleiðingar: Þróun á faglegum stuðningi við fjölskyldur.

Eydís Kristín Sveinbjarnardóttir og Nina Kilku (2022).
Collaboration with families, networks and communities. In A. Higgins ofl. (ritstj.). *Advanced Practice in Mental Health Nursing* (bls. 149-172). Springer

ADSTANDENDUR GEDSIÚKRA

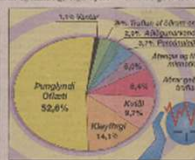
Alþýðulega þekktillígriddagnum, sem var í
var sett að velja athygli á vanda og aðhú-
li gegndiklinga, eyva ferdinum og áfræði-
ni gegndiklinga í fyrsta sinn. En aðstand-
ur gegndiklinga lita líta fyrir gegndiklinga. Ey-
Sveinbjörnsson átti sagði Valgerði B. Jó-
hannsson þá rannsóknunum sínum á tilfærslu-
ni og erfðiklingum sem fylga þriðri að eiga ná-
minna gegndiklinga seint á einn teig löngu
aðhúli að veita allum fólkið ekkert stöðun.

[illegible]

Swedish gelatin soup
Swedish (Lundström) had gelatin soup and herring roasts on fika. She found everything at the fish markets up north, she said. There lots of fish, gelatin, potato, carrots, etc. The fish was frozen, gelatin, different colors.

1991-1992

TÄPI AN opale löysig 526 lommakle sjakklegar kjä p
vov grakle effie vinnkesset fakk, mæggelä. Cefis.

• **Mún getur orðið svo grímm**

[illegible]

The first of these is the
 fact that the
 government has
 been unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The second
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The third
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The fourth
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The fifth
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The sixth
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The seventh
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The eighth
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The ninth
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.
 The tenth
 is the fact
 that the
 government
 has been
 unable to
 secure the
 necessary
 funds to
 carry out
 its policy.

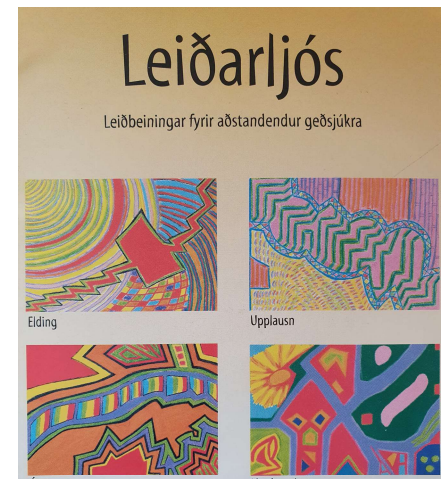
Þydis Sveinbjarnardóttir, RN, MS
Bernadette Dierckx de Casterlé, RN, PhD
 Centre for Health Services and Nursing Research
 Catholic University Leuven, Leuven, Belgium

Eydis Sveinbjarnardóttir

Reynsla aðstandenda geðsjúkra af geðsjúkdómi náins fjölskyldumeðlims*

Tilgangur rannsóknarinnar var að fá lýsingu á hvernig aðstandendur godhjálldra breiddast við gæðakröfnina til að auka skilning gæðakröfnarskiðs á reynslu og viðbrögðum þeirra. Nítu fjölskyldur, djúp einstaklingar, tveir úr hverri fjölskyldu, voru fengirnir í viðtöl sem voru byggð á fyrirbæraförlegri rannsóknaraðferð. Áttatíu efniatriði (significant statements) voru tekið úr átta viðtölum en þau mynduðu skilning þau þétt meginatriði sem komu fram í rannsókninni, þ.e. tilfinningalegt álag, viðtökun á sjálfdrögu og stuðningsefni. Lýsing aðstandenda á tilfinningalegri álagi, sem þeir eru undir, og þörf þeirra fyrir markmiðsáhrif og styrklei gegir einn af níu af þriðringfjölskylduáhrifafræðni til að staðla að bætti þæðniheilbrigðisáhrifa til að

Leiðarljós fyrir aðstandendur geðsjúkra (1998)

Fjölskyldur og Viðhorf Hjúkrunarfræðinga

Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing, 2011, 18, 895-903

Nurses attitudes towards the importance of families in psychiatric care following an educational and training intervention program

E. K. SVEINBJARNARDOTTIR^{1,2} RN MSN, E. K. SVAVARSDOTTIR³ RN PhD & B.-I. SAVEMAN⁴ RNT FEANS PhD

¹Deputy to the Chief Executive Nurse at Landspítali University Hospital, Landspítali, ²PhD Student, ³Professor, Faculty of Nursing, University of Iceland, Reykjavik, Iceland, and ⁴Professor, Department of Nursing, Umeå University, Umeå, Sweden

Viðhorf hjúkrunarfræðinga til fjölskyldna í geðheilbrigðisþjónustu

Bráðageðdeildir

Endurhæfingargeðdeildir

Barna- og unglingageðdeildir

Skv. nýrri yfirlitssamantekt (scoping review) í Journal of Clinical Nursing er þrennt sem virðist hafa mestu áhrif á viðhorf hjúkrunarfræðinga til fjölskyldna (Barreto ofl. 2022).

Persónubundnir þættir – starfs- og lífaldur

Menntun – kennsla í fjölskylduhjúkrun

Starfsumhverfi – stefna í vinnumhverfi

Höfundar

ÁSLAUG FELIXDÓTTIR

Sjúkrahús Akureyrar

EYDÍS KRISTÍN

SVEINBJARNARDÓTTIR

Hjúkrunarfræðileid Háskólans á

Akureyri

SNÆBJÖRN ÓMAR GUDJÓNSSON

Sjúkrahús Akureyrar

Viðhorf hjúkrunarfræðinga og ljósmæðra á Sjúkrahúsinu á Akureyri til fjölskylduhjúkrunar

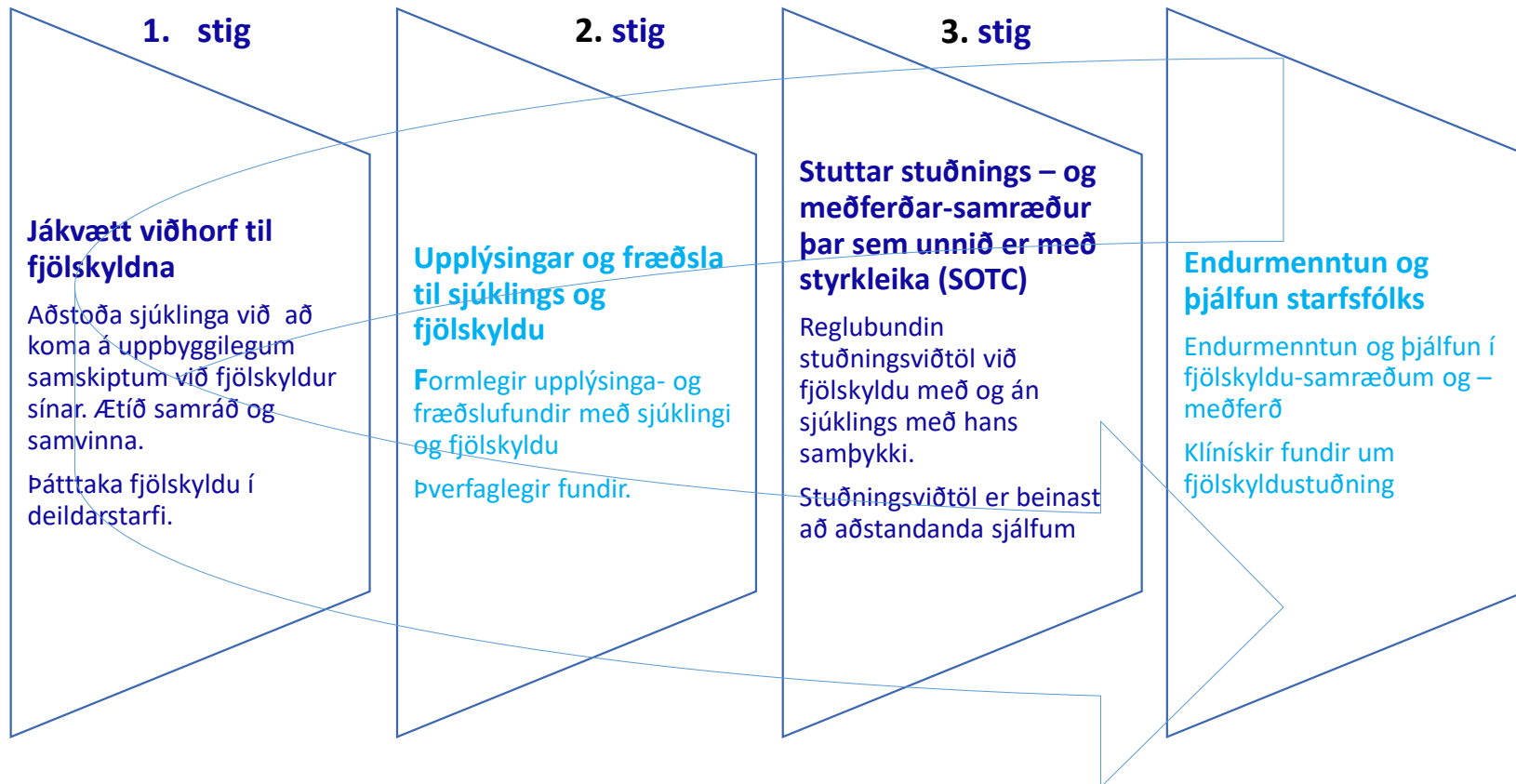

Persónubundnir þættir: Þátttakendur með lengri starfsreynslu litu síður á fjölskyldu sem byrði ($p < 0,05$).

Menntun: Þátttakendur með hærra menntunarstig litu síður á fjölskyldu sem byrði ($p < 0,05$).

Starfsumhverni: Þátttakendur sem töldu að það væri almenn stefna að hlúa að fjölskyldum á sinni deild höfðu jákvæðara viðhorf ($p < 0,05$).

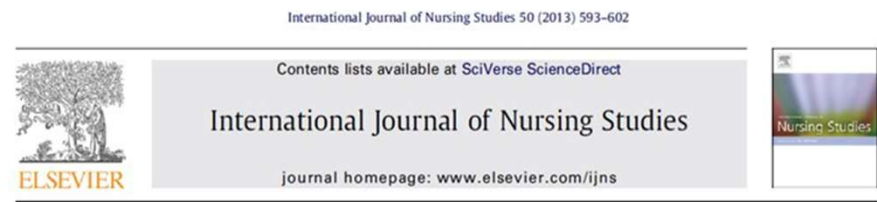
Viðhorfabreyting á endurhæfingargeðdeild á Landspítala – Þættir sem unnið var með varðandi viðhorf til fjölskyldna 2012-2016

Fjölskyldur og Calgary meðferðarsamræður - árangur á geðdeildum

- Stórar innleiðingar á Calgary fjölskyldumats og meðferðarlíkaninu. Landspítali 2007-2011 og SAK 2016-2018
- Meðferðarsamræðurnar felast fyrst og fremst í fræðslu og tilfinningalegum stuðningi við fjölskyldur.
- Í innleiðingu fjölskylduhjúkrunar á Landspítala þá var marktækur munur á upplifuðum stuðningi aðstandenda á bráðageðdeildum eftir því hvort þeir fengu Calgary stuttar meðferðarsamræður eða venjubundna þjónustu.

What are the benefits of a short therapeutic conversation intervention with acute psychiatric patients and their families? A controlled before and after study

Eydis Kristin Sveinbjarnardóttir^{a,*}, Erla Kolbrun Svavarsdóttir^{a,1}, Lorraine M. Wright^b

^a University of Iceland, Eirberg, Eiríksgata 34, IS-101 Reykjavík, Iceland

^b University of Calgary, Alberta, Canada

Tilraunahópur 68 aðstandendur
Samanburðarhópur 74 aðstandendur

Fræðsla (p=0.004)
Tilfinningalegur stuðningur (p=0.003)

Fjölskyldur og Calgary meðferðarsamræður - samræðurnar sjálfar

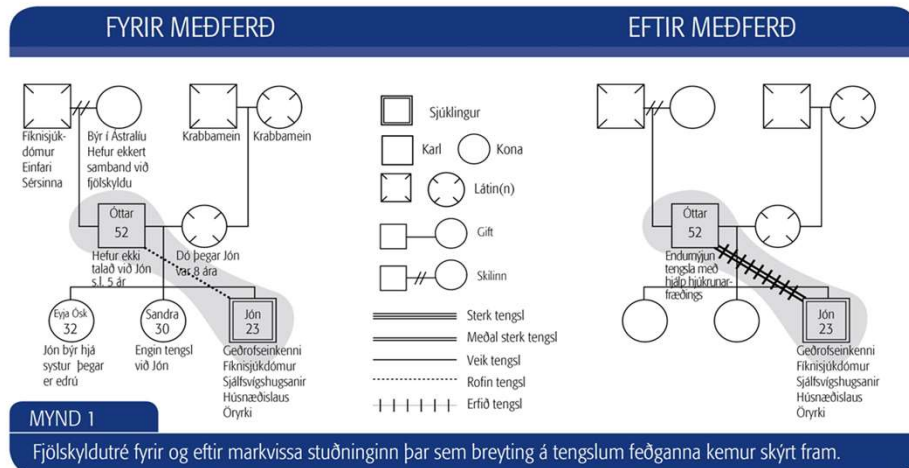
Received: 8 January 2018 | Revised: 14 August 2018 | Accepted: 7 September 2018
DOI: 10.1111/ppc.12329

ORIGINAL ARTICLE

WILEY Perspectives in PSYCHIATRIC CARE

Drawing forward family strengths in short therapeutic conversations from a psychiatric nursing perspective

Eydis Kristin Sveinbjarnardóttir RN, PhD¹ | Erla Kolbrun Svavarsdóttir RN, PhD, FAAN^{2,3}

Meðferðarsamræður

Tengslamyndun (therapeutic engagement – fit)

- Meðferðarsambandið
- Áhersla á samvinnu og þátttöku

Mat og greining

- Uppbygging, Þroski, Virkni
- Metur aðalatriðin í uppbyggingu og virkni fjölskyldunnar með því að gera fjölskyldutré og tengslakort

Inntak meðferðar

- Hlustar og heyrir veikindasögu fjölskyldu
- Staðfestir styrkleika fjölskyldu (commendation)
- Staðfestir tilfinningar og normaliserar aðstæður
- Veita samræður, fræðslu og styrkleikamiðaðan stuðning

Mælitæki til að mæla árangur meðferðarsamræðna við fjölskyldur

Psychometric Development of the Iceland-Family Perceived Support Questionnaire (ICE-FPSQ)

Eydis K. Sveinbjarnardottir, RN, MSN^{1,2},
Erla Kolbrun Svavarsdottir, RN, PhD²,
and Birgir Hrafnkelsson, PhD²

Journal of Family Nursing

18(3) 328–352

© The Author(s) 2012

Reprints and permission: <http://www.sagepub.com/journalsPermissions.nav>

DOI: 10.1177/1074840712449203

<http://jfn.sagepub.com>

Fræðsla og tilfinningalegur stuðningur við fjölskyldur - FPSQ

Cognitive support – Hugrænn stuðningur

Hjúkrunarfræðingarnir / starfsfólkið á þessari deild/stofnun hefur...

...boðist til að veita okkur upplýsingar og faglegt álit

...útvegað aðgengilegt lesefni sem var auðvelt aflestrar um veikindin

...upplýst fjölskyldu mína um úrræði sem standa okkur til boða í samfélaginu og hafa reynst hjálpleg fyrir fjölskyldur í svipuðum kringumstæðum

...komið fram með hugmyndir, upplýsingar og ígrundanir á þann hátt að við gætum lært af þeim og velt þeim fyrir okkur

...lagt áherslu á að fjölskyldan mín noti venjur og hefðir til að efla heilsu fjölskyldumeðlima

Emotional support - Tilfinningalegur stuðningur

Hjúkrunarfræðingarnir/starfsfólkið á þessari deild/stofnun hefur...

...boðið fjölskyldu minni upp á fjölskylduviðtöl

...hjálpað fjölskyldumeðlimum að viðurkenna að tilfinningaleg viðbrögð okkar eru réttmæt og hjálpað okkur að koma þeim í jafnvægi

...hvatt fjölskyldu mína til að taka þátt í því með heilbrigðisstarfsfólkinu að annast sjúklinginn og hafa boðið okkur stuðning við það

...hvatt fjölskyldumeðlimi til að segja veikindasögu sína, ekki eingöngu sögur af sjúkdómum, einnig sögur af styrk, þrautseigju og þjáningu

...dregið fram styrkleika fjölskyldunnar

...hjálpað fjölskyldumeðlimum að skilja hvernig tilfinningaleg viðbrögð okkar tengjast veikindum

...hvatt fjölskyldu mína til að taka sér hvíld frá umönnuninni

...verið meðvitaðir um þau áhrif sem fjölskyldumeðlimir hafa hver á annan, á líðan hins veika og á veikindin

...leitað eftir styrkleikum fjölskyldunnar og tækifærum til að hrósa fjölskyldumeðlimum þegar styrkur þeirra hefur komið í ljós

Nokkur dæmi um nýlega notkun á ICE-FPSQ mælitæki í rannsóknum

Emmamally, W. et al. (2019). Families' perception of support from health care professionals in the three emergency departments in KwaZulu Natal, South Africa. *International Journal of Africa Nursing Science*, 10, 55-60. **Suður Afríka**

Beierwaltes, P. et al. (2020). An educational intervention incorporating digital storytelling to implement family nursing practice in acute care settings. *Journal of Family Nursing*, 26(39), 213-228. **Bandaríkin**

Piil, K. et al. (2022). Neuro-Oncological Symptoms: A longitudinal quantitative study of family function, perceived support and caregiver burden. *Journal of Family Nursing*, 28(1) 43-56 **Danmörk**

Kjelsrud Aass, L. et al. (2022). Family support and quality of community mental health care: Perspectives from families living with menal illness. *Journal of Clinical Nursing*, 31, 935-948 **Noregur**

Received: 21 June 2020 | Revised: 26 May 2021 | Accepted: 4 June 2021
DOI: 10.1111/jocn.15048

ORIGINAL ARTICLE

Journal of
Clinical Nursing WILEY

Family support and quality of community mental health care:
Perspectives from families living with mental illness

Lisbeth Kjelsrud Aass MCN, RNS, PhD student¹ | Øyfrid Larsen Moen MCC, RNT, PhD,
Associate Professor² | Hege Skundberg-Klettthagen MNS, RNS, PhD, Associated
professor² | Lars-Olav Lundqvist PhD, Professor, Research leader² | Agneta Schröder
RNT, PhD, Professor^{1,2}

Research

Neuro-Oncological Symptoms:
A Longitudinal Quantitative Study of
Family Function, Perceived Support, and
Caregiver Burden

Journal of Family Nursing
2022, Vol. 28(1) 43–56
© The Author(s) 2021
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journalsPermissions
DOI: 10.1177/1073426221102786
jocn.sagepub.com/home/jocn
SAGE

Karin Piil, RN, PhD^{1,2}, Stine Laegaard Skovhus, RN, MHSc¹,
Anders Tolver, PhD¹, and Mary Jarden, RN, PhD^{1,2}

International Journal of Africa Nursing Sciences 10 (2019) 55-60

Contents lists available at ScienceDirect
International Journal of Africa Nursing Sciences
journal homepage: www.elsevier.com/locate/ijans

Families' perceptions of support from health care professionals in the three
emergency departments in KwaZulu Natal, South Africa

W. Emmamally¹, P. Brysiewicz

School of Nursing and Public Health, University of KwaZulu-Natal, Durban, South Africa

Article

An Educational Intervention Incorporating
Digital Storytelling to Implement Family
Nursing Practice in Acute Care Settings

Journal of Family Nursing
2022, Vol. 28(1) 113–128
© The Author(s) 2022
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journalsPermissions
DOI: 10.1177/1073426221102786
jocn.sagepub.com/home/jocn
SAGE

Patricia Beierwaltes, DNP, C-PNP¹, David Clisbee, MFA, MA TESL¹,
and Sandra K. Eggenberger, PhD, RN¹

Börn sem aðstandendur foreldra með geðrænar áskoranir: Verkefni á Geðsviði Landspítala

Kristín Rún Friðriksdóttir, Þórunn Ólafur Halldórsson, Eydis K. Sveinbjarnardóttir og Þó. Björk

BÖRN SEM EIGA FORELDRA MEÐ GEÐSJÚKDÓMA

Flest okkar hafa einhverja reynslu af geðrænum veikindum, hvort sem við sjálf höfum glímt við geðsjúkdóm eða einhver sem stendur okkur nærri. Við sem skrífum þessa grein höfum öll reynslu af geðrænum veikindum.

Kristín Rún Friðriksdóttir er fjálgættarfræðingur, EBS, á Vag.

Þórunn Ólafur Halldórsson er fjálgættarfræðingur, EBS, og stundar á Vag heilbrigðisfræðingur, Sjúklinga.

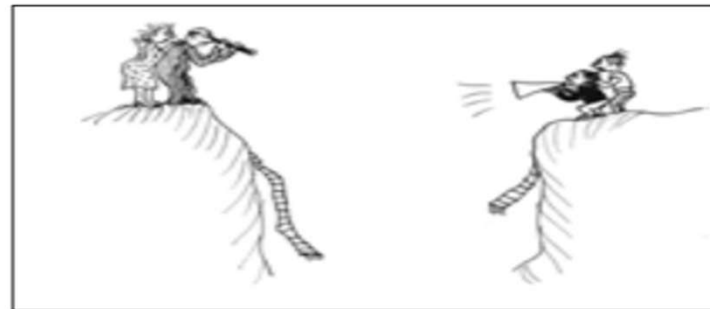
Eydis K. Sveinbjarnardóttir er fjálgættarfræðingur, EBS, og stundar á Vag heilbrigðisfræðingur, Sjúklinga.

Þó. Björk er fjálgættarfræðingur, EBS, og stundar á Vag heilbrigðisfræðingur, Sjúklinga.

Eydis K. Sveinbjarnardóttir, Sigurður Rafn A. Levy og Vilborg G. Guðnadóttir

Fjölskyldubrúin – fjölskyldustuðningur með börnin í brennidepli

Mynd 3. Fjölskyldubrúin (11,15)

Löggjöf um rétt barna sem aðstandenda í (geð)heilbrigðisþjónustu

- Árið 2019 tóku gildi uppfærð lög um réttindi sjúklinga sem kveða á um sjálfstæðan rétt barna sem aðstandenda foreldra sem glíma við alvarleg eða langvinn veikindi á borð við geðsjúkdóma.
- Löggjöfin felst meðal annars í því að heilbrigðisstarfsfólki er skylt að kanna hvort skjólstæðingar með geðsjúkdóma eigi börn undir lögaldri, ásamt því að tryggja rétt þeirra til upplýsinga, stuðnings og eftirfylgni.
- Heilbrigðisstarfsfólki ber því lögum samkvæmt að láta sig málefni og framvindu barna í slíkri stöðu varða (lög um réttindi sjúklinga nr.74/1997).

Mynd: Antonia Ringbom

Ávinningur stuðningsúrræða við börn sem aðstandendur

Í fræðilegri samantekt greindu höfundar fimm meginþemu úr niðurstöðum rannsókna m.t.t. ávinnings og voru þau:

- Skilningur barna
- Sálfélagsleg líðan barna
- Forvarnargildi
- Forspárþættir meðferðaráhrifa
- Fjölskyldutengdir þættir

Anna Karen Guðmundsdóttir, Sigríður Elín Jónsdóttir
og Eydís Kristín Sveinbjarnardóttir

Með heiminn á herðum sér

Fræðileg samantekt um gagnreynd stuðningsúrræði fyrir börn sem eiga foreldri með lyndisröskun

Mynd: Antonia Ringbom

HJÚOADF Sérhæfð fjölskylduhjúkrun

Vika 4- Eirberg Miðvikudagur 25 janúar 13:20-14:00;14:10-14:50; 15:00-15:40	Stuttar meðferðarsamræður Undirbúningur meðferðarsamræðna Leiðbeinendur: EKS og EKR ^S	Staðarlota Rvk/Skyldu- mæting 3U Færnibúðir		
Vika 4 - Eirberg Föstudagur 27 janúar 12:30-13:10; 13:20- 14:00;14:10-14:50	Framkvæmd meðferðarsamræðna/tveir nemendur saman í hóp. Leiðbeinendur: EKS og EKR ^S Verkefni A (30%): Sjá verkefnalýsingu.	Vika 10 - Eirberg Föstudagur 10 mars 12:30-13:10; 13:20- 14:00;14:10-14:50	Tölum um börnin. 12:30-13:10 Nemendur tveir saman útbúa klínískt tilfelli þar sem barn er aðstandandi (gjarnan úr umhverfi nemenda). 13:20-14:00 Fara í Tölum um börnin stuttar meðferðarsamræður út frá klínísku tilfelli (leika bæði barn og foreldri) . Fjalla um það hvernig nemandi ætlar að uppfylla 27. gr. sjúklingalaganna um: Skyldur heilbrigðisstarfsmanna vegna réttar barna sem aðstandenda 14:10-14:50 Sjálfboðaliðar kynna drög að verkefni Leiðbeinandi: EKR ^S + SB Verkefni B (30%): Tölum um börnin. Sjá verkefnalýsingu	Staðarlota Rvk 3U Færnibúðir
Vika 12 – Eirberg Föstudagur 24 mars Kennsla frá kl. 13-16 vegna þess að þið eruð með bandarískum nemendum sem mæta 8-11.	Various diversity issues in families BP	Fjarkennsla í rauntíma-BP mun vera með ykkur í zoom frá USA. Skyldumæting. 3F		

**Fjölskyldan um borð
– börn og fullorðnir
sem aðstandendur**

**Með þakklæti fyrir góða
áheyrn**

Eydís Kristín

